

Kainuun hyvinvointialueneuvottelu

Aika: 11.1.2022 klo 9.00 – 12.00

Paikka: Teams

Alueen edustajat

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Eija Tolonen, väliaikaisen valmisteluelimen pj, Kainuun sote

Harri Peltola, väliaikaisen valmisteluelimen 2. varapj, Puolangan kunta

Timo Korhonen, valmistelujohtaja, hyvinvointialueen valmistelu

Eija Immonen, talousjohtaja Kainuun sote

Raili Myllylä, puheenjohtaja, yhtymävaltuusto, Kainuun sote

Paavo Oikarinen, puheenjohtaja, yhtymähallitus, Kainuun sote

Esa Ahonen, 1. varapuheenjohtaja, yhtymähallitus, Kainuun sote

Hannu Suutari, 2. varapuheenjohtaja, yhtymähallitus, Kainuun sote

Maire Ahopelto, kuntayhtymän johtaja, Kainuun sote

Pelastustoimen toimiala

Anssi Parviainen, pelastusjohtaja, väliaikaisen valmisteluelimen 1. varapj, Kainuun pelastuslaitos

Ministeriöiden edustajat

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Veli-Mikko Niemi, osastopäällikkö, STM, varapuheenjohtaja (poistui klo 10.00)

Taina Mäntyranta, johtaja, STM

Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM, sihteeri

Mikko Huovila, erityisasiantuntija, STM

Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM

Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja, SM

Linda Viitala, johtava asiantuntija, SM

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen arviointipäällikkö asiantuntijana

Vesa Syrjä, kehittämisspäällikkö, THL

OSA 1 klo 9.00 – 9.30

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtaja avasi tilaisuuden.

2. Läsnaolijoiden toteaminen, asialistan hyväksyminen ja neuvottelujen tavoitteiden toteaminen

Todettiin läsnäolijat ja hyväksyttiin asialista. Tämän vuoden neuvottelut ovat harjoitusneuvottelut, joissa kuitenkin jo noudatetaan vahvistettuja lakeja. Hyvinvointialueneuvottelujen fokus on järjestämistehtävän siirtymisessä ja uudistuksen toimeenpanossa.

Neuvottelujen tarkoituksena on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain (612/2021) 24 § mukaan ja pelastustoimen järjestämistä koskevan lain (613/2021) 10 § mukaan yhteisen tilannekuvan tarkastelu ja hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollon/pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet huomioiden sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön edistäminen. Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan

hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon/ pelastustoimen järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Ohjaavat ministeriöt voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

3. Alueen puheenvuoro

Alueellisen puheenvuoron piti valmistelujohtaja Timo Korhonen.

Valmistelujohtaja totesi, että valmistelukokonaisuuden osalta on startattu myöhässä, mutta työ on hyvin käynnissä. Valmistelu on isossa kuvassa kolmivaiheinen. Ensimmäisenä vaiheena on voimaantulon 10 § (Väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävät ja toimivalta) vaatimukset, joiden osalta asioiden tulee olla kunnossa 15.2.2022 mennessä. Ensimmäinen valtuuston kokous pidetään maaliskuun alussa, jota ennen järjestetään uusille valtuutetuille kaksi seminaaria helmikuussa. Poliittinen seurantaryhmä pitää viimeisen kokouksensa 19.1.2022. Toisena kokonaisuutena on tilannekuva, jossa tavoitteena työstää uskottava tilannekuva sen osalta mikä on toimintakyky tulevien haasteiden osalta, minkä pohjalta lähdetään työstämään strategiaa. Ajallisesti vaihe sijoittuu keväästä syksyyn 2022. Tilannekuvan muodostumisen jälkeen katseen tulee olla tulevaisuudessa, jossa keskeisinä haasteina ovat talous, osaava työvoima sekä palvelutarpeen kasvu. Kainuun omat laskelmat osoittavat merkittäviä haasteita, talouden osalta, joihin vastataan strategiaan pohjaavilla toimilla. Pelastustoimen osalta valmistelu on selkeää, ajankohtainen asia on yhteistyö ensihoidon osalta, jotta se saadaan toimimaan joustavasti.

OSA 2 klo 9.30 – 10.55

4. Alueen valmistelun ja toimeenpanon tilanne hallinnon, sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen näkökulmasta

4.1 Tilannekuva, nostot huolenaiheista

Jussi Lind esitteli joulukuun tilannekuvan. Tilannekuva pohjautuu alueen itse tekemään arvioon. Kainuun lähtökohdat olemassa olevan kuntayhtymän pohjalta ovat hyvät, mutta valmistelu on käynnistynyt joiltain osin hitaasti, mikä näkyy muihin kuntayhtymämuodossa jo toimiviin alueisiin verrattuna hitaampana etenemisenä. Kokonaisuutena toimeenpano etenee, mutta jonkin verran tehtäviä on edelleen aloittamatta. Suurimpina haasteina nähdään talous, osaavan henkilökunnan saatavuus sekä johtamis- ja organisaatorakenteen valmistelu.

4.2 Kustannuskehitys ja investoinnit

Puheenjohtaja kävi läpi Kainuun sote-palvelujen kustannuksia. Sote-palvelujen nettokäyttökustannukset ovat maan korkeimmat, erikoissairaanhoidon kustannukset ovat niin ikään maan selvästi korkeimmat. Kustannukset ovat keskimääräistä suurempia lähes kaikissa tehtäväkokonaisuuksissa. Ikääntyneiden palvelujen ikävakioidut kustannukset ovat kuitenkin maan pienimpiä. Alueen lainanotto- ja investointikyky haastaa Kainuun uuden sairaalan investointi. Pelastustoimessa kansallisesti käyttötalouskulumien reaalinen kasvu oli vuosien 2015 ja 2020 välillä ollut lähes 28 milj. euroa Pelastustoimen käyttötalouskulumien reaalinen vuosimuutos on ollut kuntien peruspalveluiden hintaindeksin vuosimuutosta suurempaa. Kimmo Kohvakka totesi pelastustoimen resursoinnin osalta, että Kainuu on ottanut hyvin huomioon pelastustoimen tarpeita.

Antto Korhonen totesi, että seuraavia rahoituslaskelmia tullaan näillä näkymin saamaan huhtikuussa. Hyvinvointialueilla siirrytään 100% valtion rahoitukseen, tarkoitus tällöin on, että

rahoituksen tulee olla kestävällä tasolla. Keskeistä on keskustelu alueiden kanssa, ja maltin säilyttäminen siirtymävaiheessa.

4.3 Tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

Asiakas- ja potilastietojärjestelmien alueellinen yhdistäminen on toteutunut. Erityisasiantuntija Mikko Huovila totesi, että ICT-tilanne on alueen osalta selkeä, Todettiin, että alue on sitoutunut Esko ja UNA-yhteistyöhän. Kimmo Kohvakka totesi, että pelastustoimen tietojenkäsittely-ympäristö tulee perustumaan hallinnon turvallisuusverkkoon.

Siirtyminen erillisiin osioihin

OSA 3 klo 11.00 – 12.00

5. Erilliset osiot: sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimi

5.1. Sosiaali- ja terveydenhuolto

Osallistujat:

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja
Taina Mäntyranta, johtaja, STM, varapuheenjohtaja
Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM, sihteeri
Mikko Huovila, erityisasiantuntija, STM
Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM
Vesa Syrjä, kehittämisspäällikkö, THL
Eija Tolonen, väliaikaisen valmisteluelimen pj, Kainuun sote
Harri Peltola, väliaikaisen valmisteluelimen 2. varapj, Puolangan kunta
Timo Korhonen, valmistelujohtaja, hyvinvointialueen valmistelu
Eija Immonen, talousjohtaja, Kainuun sote
Raili Myllylä, puheenjohtaja, yhtymävaltuusto, Kainuun sote
Paavo Oikarinen, puheenjohtaja, yhtymähallitus, Kainuun sote
Esa Ahonen, 1. varapuheenjohtaja, yhtymähallitus, Kainuun sote
Hannu Suutari, 2. varapuheenjohtaja, yhtymähallitus, Kainuun sote
Maire Ahopelto, kuntayhtymän johtaja, Kainuun sote

Vesa Syrjä esitteli alueen palveluhaasteita THL:n asiantuntija-arvion perusteella. Kainuussa on väestöön liittyen paljon erilaisia haasteita, pieni väestömäärä, ikääntyminen ja sairastavuus. Vahvuutena on ollut maakunnallinen kuntayhtymä, mikä on edistänyt integraatiota. Rekrytointitilanne on maan heikoin, ulottuen moniin henkilöstöryhmiin. Haastava taloustilanne tuo omat haasteensa. Digitaalisia palveluja käytetään paljon.

Kainuussa ensimmäisenä erityisteemana on järjestäjän keinot vastata palvelutarpeisiin väestömäärän ja rakenteen muuttuessa. Keskeinen toimenpide on etä- ja sähköiset palvelut. Vastaanotto toiminnan uudistamisella ehkäistään raskaisiin palveluihin päätymistä. Vuonna 2020 perustettu Pohjois-Suomen yhteinen osuuskunta jakaa erikoislääkäriosuamista.

Toisena erityisteemana on sote-palvelujen integraatio erityisesti paljon palveluja tarvitsevien monialaisissa palvelukokonaisuuksissa. Integraatio toimii jo hyvin ikääntyneiden palveluissa. Kainuun uusi sairaala tukee perus ja erityistason integraatiota. Alue lue lähti 2020 uudistamaan vastaanotto toimintaa, etä- ja sähköiset palvelut ensisijaisia. Asiakkaiden ongelmiin tartutaan heti yhteydenotosta. Paljon palveluja tarvitseville on nimetty hoitovastaava, jonka tukena moniammatillinen tiimi. Ensimmäiset tulokset uudista hoitomallista olleet lupaavia.

Alueen puheenvuoroissa todettiin kolminainen valmistelu: täsmällinen tilannekuva, jonka pohjalta selkeä vahva strategiakokonaisuus haasteisiin vastaamiseksi. Tulee myös olla johtajuus toteuttaa strategisia linjauksia. Haasteet tulee kertoa mahdollisimman avoimesti. Kainuu lähtee aktiivisella otteella mukaan yhteistyöhön. Palveluiden kehittämisessä on vahva painotus sähköisiin ja etäpalveluihin sekä integraation vahvistamiseen. Segmentointi ja paljon palveluita tarvitsevien tilanteen haltuunotto ovat tärkeitä. Osin toimenpiteillä on jo saatu poistettuja vastaanotto toiminnan jonoja.

Todettiin, että uudella valtuustolla on etsikkoaika. Mikäli on jotain mitä voidaan hyödyntää uuden valtuuston strategian laadinnassa, pyydetään miettimään, onko jotain missä kohdin STM voi olla tukena.

5.2. Pelastustoimi

Osallistujat:

Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja, SM, puheenjohtaja
Linda Viitala, johtava asiantuntija, SM, sihteeri
Tiina Snellman, neuvotteleva virkamies, SM
Anssi Parviainen, pelastusjohtaja, väliaikaisen valmistelu elimen 1. varapj, Kainuun pelastuslaitos
Petri Vehniäinen, pelastuspäällikkö, Kainuun pelastuslaitos
Erja Niittyviita, controller, Kainuun pelastuslaitos

1) Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

2) Osallistujien toteaminen

Todettiin osallistujat.

3) Pelastustoimen palvelutason arviointi

Vuonna 2020 Kainuun pelastustoimen alueella eivät toimintavalmiusaikojen vähimmäistavoitteet ole täyttyneet kaikilta osin. Pelastuslaitoksella ollaan tietoisia niistä ongelma-alueista, joita ei ole pystytty tavoittamaan tavoiteajassa. Toteutuneet toimintavalmiusajat eivät kuitenkaan jää paljoa tavoiteajoista.

Kainuun pelastustoimen alueella luovutaan välittömän valmiuden tuottamisesta vapaamuotoisen varallaolon keinoin, johtuen siitä, että varallaolon on katsottu olevan työaika. Tästä aiheutuviin toimintavalmiusaikapuutteisiin vastaamiseksi pelastustoimen alueelle on perustettu neljä uutta toimea sekä moniammatillisia yksiköjä (pelastaja ensihoitaja -työpari). Palvelutason valmistelu aloitettiin jo useita vuosia sitten, sillä haasteet ovat olleet tiedossa.

Kainuun alueella on haasteita saada rekrytoitua pätevää henkilöstöä. Kainuussa tarvittaisiin 26 ammattipelastajaa. Alueen väestörakenteessa tapahtuneet muutokset heijastuvat myös käytettävissä olevien sopimuspalokuntalaisten määrään.

Vuodelle 2020 suunnitelluista yleisistä palotarkastuksista toteutui noin 96 %. Asuinrakennusten osalta toteutuneet palotarkastukset jäivät suunnitelluista ja olivat 68 %. Vuonna 2021 palotarkastusten toteuma oli 97 %:ia eli kehityssuunta on paraneva. Toteumaan vaikuttaa vapaa-ajan asuntojen vaikea tavoitettavuus.

Kainuun alueella on ollut puutteita kuudessa pelastustoimen suunnitelmassa. Ohjeiden valmistelu ja päivittäminen on työn alla. Ohjeet saadaan valmiiksi mahdollisesti jo vuoden 2022 aikana, mutta viimeistään vuoden 2023 loppuun mennessä.

Evakuointisuunnitelma on hyvällä mallilla. Sen valmisteluun on käytetty paljon resursseja ja se kestää kansallisen vertailun.

4) Hyvinvointialueuudistuksen toimeenpanon tilanne

Toimintojen organisoimisesta hyvinvointialueella täytyy tehdä päätös esitettäväksi poliittisille päätöksentekijöille.

Rahoituksen riittävyyden kanssa on haasteita, mutta moniammatillisella yhteistyöllä pyritään aikaansaamaan lisäarvoa.

Henkilöstöongelman ratkaisemiseksi Kainuun alueella toivotaan käynnistettävän alueellisia pelastajakursseja. Myös mahdollisuuksia muihin väliajan suunnitelmiin kuten oppisopimuskoulutukseen toivotaan tarkasteltavan.

Kainuun alueella on käynnistymässä kaksi rakennusinvestointia. Kajaaniin rakennetaan uusi pelastusasema olemassa olevan pelastusaseman sisäilmaongelmien vuoksi. Lisäksi Kuhmoon ollaan rakentamassa uutta terveyskeskusta, jonka yhteydessä olisi myös pelastusasema. Tästä olisi saatavissa synergiaetuja.

5) Muut asiat

Pätevän henkilöstön saatavuutta koskevat haasteet koskevat myös käynnissä olevia pelastustoimen tietojärjestelmähankkeita. On epätarkoituksenmukaista, että jokainen alue toimii omien järjestelmien kanssa.

Kainuussa on otettu käyttöön toiminnan ohjausjärjestelmä, jota voidaan hyödyntää muun muassa vuorotyöntekijöiden työvuorojen ja henkilöstön osaamisen suunnittelussa. Järjestelmä helpottaa työntekoa ja henkilöstöhallintoa.

6. Tilaisuuden päätös

Erillisosiot päättyivät klo 12.00.